

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1

forkastedes, idet 11 stemte for, 121 imod.

Ændringsforslag nr. 2

forkastedes, idet 16 stemte for, 117 imod.

Ændringsforslag nr. 3

forkastedes, idet 10 stemte for, 124 imod.

Ændringsforslag nr. 4

forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 6 om en ny affattelse af § 2 og § 2 i den nye affattelse vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om særligt statstilskud til oprettelse af lokale lydavisere for blinde og svagtseende.

[Af Ingerlise Koefoed (SF) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 93. Fremsat 20/3 80).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for kulturelle anliggender (Lise Østergaard):

Ved at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om særligt statstilskud til oprettelse af lokale lydavisere for blinde og svagtseende har forslagsstillerne taget forskud på behandlingen af det forslag til en ny bibliotekslov, som forberedes til fremsættelse i efteråret 1980.

Bibliotekskommissionens betænkning, som fru Ingerlise Koefoed jo er medforfatter af, og som er tænkt som oplæg til en ny bibliotekslov, har imidlertid kun i de økonomiske konsekvenser af betænkningens lovudkast stillet forslag om en midlertidig 3-årig bevilling på ½ mill. kr. årlig eller i alt 1,5 mill. kr. til støtte for etablering af samlinger af egne materialer for blinde og svagtseende, navnlig i områder, hvor et større antal blinde er bosiddende.

Ved det nu af SF fremsatte forslag søges der afsat 2 mill. kr. årlig på bevillingslovene, indtil en ny bibliotekslov træder i kraft. Denne bevilling skulle endvidere – i modsætning til bibliotekskommissionens betænkning – alene anvendes til oprettelse og drift af lokale lydavisere, medens der ikke er tænkt på lydbøger og andre materialer for blinde og svagtseende. Så det vil sige, at der altså er tale om et meget mere vidtgående forslag end det, som bibliotekskommissionen har fremsat.

Jeg har stor sympati for foranstaltninger, som skal sikre handicappede bedre vilkår, og jeg mener helt klart, at vi her har at gøre med et af de forslag i bibliotekskommissionens lovudkast, som skal medtages ved det kommende bibliotekslovforslag. Men som den fg. kulturminister også svarede fru Ingerlise Koefoed på hendes spørgsmål den 27. februar i år, er der ingen planer om at søge gennemført særlige foranstaltninger inden revisionen af biblioteksloven til støtte for kommunernes udgivelser af lydavisere. Det kan jeg fuldt ud tilslutte mig.

Biblioteksbetjening af blinde og svagtseende er helt klart en opgave for folkebibliotekerne, ligesom betjeningen af hele befolkningen er det. De særlige foranstaltninger, som det kræver, må vi se i sammenhæng med, hvordan vi i øvrigt ønsker biblioteksvæsenet tilrettelagt i sin helhed. Indtil en sådan drøftelse i forbindelse med en lovforslagsbehandling kan finde sted, må lydaviserne ligesom nu finansieres lokalt med de tilskud, som den nugældende bibliotekslov hjemler.

Søren Hansen (S):

Principielt er der her tale om et sympatisk forslag, ligesom der ville være sympati knyttet til forslag om forbedringer af stort set en hvilken som helst anden del af biblioteksom-

[Søren Hansen]

rådet, som man kunne trække frem, sådan som det er sket med det forslag, vi har til behandling her i dag. Men det udelukker ikke, at sådanne forslag, og altså også det foreliggende, nødvendigvis må ses i sammenhæng med den forestående revision af biblioteksloven. Det ville være lidt ulogisk at trække en enkelt side af bibliotekslovgivningen ud af den store sammenhæng. Det kan vel nærmest betegnes som det modsatte af salamitaktikken, det, der her er foreslået. Det er især ulogisk, fordi vi ved, at der arbejdes på at forberede fremsættelsen af en ny bibliotekslov senere på året. Hvis det var sådan, at revisionen lå langt ud i fremtiden, ville sagen være en anden end nu, hvor lovrevisionen altså ligger lige om hjørnet.

I øvrigt er der vel her tale om et område, der bør vurderes i forhold til de muligheder for lokal nyhedsdækning, som lokalradioen kan tilbyde, eller som den kunne komme til at tilbyde. Umiddelbart forekommer nemlig radioens muligheder for at ramme de mange og for at være aktuel som langt større, end den nødvendigvis mere langsomme lokale lydavis vil være det. Spørgsmålet er altså, om ikke den særlige indsats, der af mange nærliggende grunde bør gøres for blinde og for svagtseende, ikke bør rettes mod litterære områder, som kun dårligt eller måske overhovedet ikke dækkes på anden måde.

Nu er der naturligvis ingen, der kan forhindre, at vi i lovgivningsarbejdet går længere end foreslået i det kommissionsarbejde, som forbereder lovgivningen. Men her er, som det også er fremgået af ministerens bemærkninger, tale om et langt mere ambitiøst forslag, end bibliotekskommissionen selv er nået frem til.

Som allerede sagt er forslaget udtryk for et rigtigt sigte og et sigte, som vi i socialdemokratiet deler, nemlig at forbedre forholdene for de mennesker, der lider af handicap på det ene eller det andet område. Det bør der tages hensyn til ved den forestående lovrevision. Men hensynet skal ikke begrænses til dem, der lider af blindhed, eller som er svagtseende; der bør også tages hensyn til de andre former for handicap. Socialdemokratiet tilsiger sin fulde støtte til disse bestræbelser, når vi i næste samling får forslaget til en ny bibliotekslov til behandling.

Mette Madsen (V):

Da mit partis ordfører, hr. Brøndsted, ikke kan være til stede, skal jeg på venstres vegne knytte nogle bemærkninger til forslaget.

Vi er positive over for at hjælpe den pågældende gruppe, og vi betragter forslaget her som udslag af utålmodighed, som vi andre vel også deler, over, at biblioteksloven endnu ikke er kommet til behandling her i folketinget. Derfor kan vi godt forstå denne utålmodighed. Vi mener principielt, at det er en kommunal opgave at hjælpe f. eks. de svagtseende. Det er også mest praktisk. Der er jo ikke lige stort behov i de forskellige kommuner. Vi synes bl. a. af den grund, det er vigtigt, at bibliotekerne kommer ind under bloktilskudsordningen, for så kan kommunerne selv være herre over, hvor stor en del man vil bruge på det område, der her er tale om.

Forslaget, vi taler om i dag, drejer sig om lokale orienteringer. Jeg synes nok, det er for snævert. De svagsynede har jo også det behov, som almindelige brugere af biblioteker har, og derfor var der nok flere ting end de lokale, der burde på lydbånd, så svagtseende kunne få samme glæde af bibliotekerne, som alle vi andre har. Dansk Blindesamfund har også gang på gang henstillet, at dette område bliver flyttet fra socialministeriet til biblioteksområdet, og det vil vi gerne medvirke til, når vi skal behandle den nye lov.

Vi vil altså godt være med til at se på, hvor meget denne hastesag haster, og om vi ved overflytning af midler kan komme en vanskeligt stillet gruppe til hjælp, mens vi venter på den samlede bibliotekslovrevision.

Gerda Møller (KF):

Vi i det konservative folkeparti kan være enige med forslagsstillerne i, at blinde og svagtseende har samme krav på – og også samme behov som andre for – at kunne orientere sig om, hvad der foregår i lokalsamfundet, og vi er også enige i, at lydavisere på lokalt plan kan være med til at orientere både om de kommunale informationer og om, hvad der ellers foregår omkring dem.

Der er allerede en del kommuner, der har lokale lydavisere, og der er andre kommuner, der er langt fremme med planerne om det, så forhåbentlig skulle det ikke være nødvendigt med statstilskud i større omfang. Vi må hel-

[Gerda Møller]

ler ikke glemme, at også kommunerne skal spare, men vi vil gerne være med til i udvalget at se på denne sag.

Ernst Schmidt (FP):

Fremskridtspartiet er meget velvilligt indstillet over for alle, der har et handicap, uanset om det er døve eller blinde, eller hvad det kan være. Intentionerne i dette forslag går på, at man skal oprette lokale lydavisere for blinde og svagtseende. Selve det, at man vil hjælpe dem, kan fremskridtspartiet altså godt gå med til, men det foreliggende forslag mener vi absolut ikke er til gavn. Der er tale om 2 mill. kr. i særligt statstilskud. Man kunne sige, at det smager af: husk de fattige, det koster ikke noget. Vi mener, at hele apparatet, der skal oprettes, nemt kommer til at sluger det meste af det beløb. Det var én ting.

En anden ting er, at vi har lydband af forskellige art, og hvis det virkelig skulle gavne, sådan at det var en aktuel nyhedsformidling, ser vi i fremskridtspartiet helt anderledes muligheder i f. eks. radiospredning på lokal basis, på privat basis og på anden måde, hvor det aktuelle kan komme ud og ikke bare komme blinde og svagtseende til gode. Vi har haft forslag om, at der skulle være større mulighed for at udvide de regionale radioer og den slags. Det er i den retning, vi vil hjælpe de nævnte grupper.

Vi mener altså ikke at kunne støtte forslaget og mener, at når der engang skal tages stilling til, hvordan man kan hjælpe disse grupper, så må det ske på en anden måde. Men selvfølgelig vil vi være med i udvalgsarbejdet og se, hvad vi kan opnå dér.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

»Under stormen torsdag blæste taget af bygningen på hjørnet af Regne Allé og Solskinsgade. Indtil reparationen er afsluttet, er fortovet spærret.

Lørdag eftermiddag spiller gruppen Friends & Lovers på Hovedbiblioteket; der er gratis adgang. Koncerten begynder kl. 20.

På en stiftende generalforsamling mandag vedtog udbrydere fra socialdemokratiet at starte foreningen Alternativ og at opstille til næste kommunevalg.«

Den slags nyheder læser folk i de lokale aviser, og det giver dem en mulighed for at følge med i, hvad der sker i nærsamfundet.

Men blinde og svagsynede har gennem Braillebøger og lydbøger kun adgang til 2 pct. af den information, som andre råder over i trykt form, og når det drejer sig om oplysninger om nærsamfundet, har de færreste synsskadede mulighed for at følge med.

Det er grunden til, at nogle kommuner i de senere år er begyndt at udsende lokale lydavisere, der er kopier af de lokale aviser, eventuelt udvidet med særlige oplysninger om vejarbejde o. lign. Lydaviserne fremstilles de fleste steder af folkebibliotekerne, og til et par af dem er der ydet tilskud fra bibliotekslovens særlige rådighedssum. Den er imidlertid kun på 100.000 kr. årlig og forslår ikke meget. Lydaviserne drives i øvrigt over biblioteksloven med 20 pct. statsrefusion af de lokale udgifter, og det koster fra 65.000 kr. til 200.000 kr. årlig at drive en lydavis. Det er altså temmelig billigt.

I slutningen af 1979 afgav bibliotekskommissionen, som har forberedt en revision af biblioteksloven, sin betænkning. Bibliotekskommissionen foreslår blandt meget andet, at kommuner, som vil påtage sig en særlig service over for blinde og svagsynede, kan få ekstra statstilskud. Nu siger ministeren: nu må vi afvente, hvad der sker. Men biblioteksloven har været under revision de sidste 10 år, og den bliver stadig ikke revideret, ikke i år, måske heller ikke næste år, og der er overhovedet ikke nogen garanti for, at alle dens forslag bliver gennemført. De almindelige biblioteksbenyttere vil måske ikke lægge så meget mærke til, om revisionen kommer et år før eller senere, men de blinde og svagsynede, som i over 250 af landets 275 kommuner ingen lydavis har, kan ikke blive ved med at vente.

SF mener, at der må ske noget på området nu. Vi ved, at kommunerne, som vil få pålæg om at spare, næppe vil tage nye initiativer uden særlig opmuntring. Derfor vores forslag om dette særlige statstilskud til kommunerne. Det vil gøre noget for at ligestille de blinde og de svagsynede beboere med kommunens øvrige borgere.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Må jeg lige gøre opmærksom på, at når der anvendes citater, skal man være helt klar over, hvor citatet stammer fra. Det fremgik

[Anden næstformand]

måske ikke helt klart af de udtalelser, der blev fremsat.

Janne Normann (RV):

Vi forstår i og for sig godt kulturministerens ønske om at vente med dette forslag, for det er sikkert mere praktisk at putte det ind, når vi skal behandle en ny bibliotekslov i næste samling.

Det er da rigtigt, at radioen har stor betydning for de blinde og svagtseende, men end ikke regionalradioerne, som for de flestes vedkommende skal dække flere amter, kan give den lokale orientering, som vi også anser det for en menneskeret for blinde og svagtseende at få.

Vi deler altså forslagsstillernes utålmodighed efter at komme i gang med en bedre service fra bibliotekerne til de blinde og svagtseende, så vi kan tilsige et positivt udvalgsarbejde.

Arne Melchior (CD):

Den sympati, som et flertal af ordførere hidtil har givet udtryk for over for dette forslag, har jeg nemt ved at dele fuldt ud. Jeg er ikke særlig beroliget ved denne revision af bibliotekslovgivningen, der er stillet i udsigt – eller som skal påbegyndes – næste samling. Der skal mere end ministerens gode forstand til at få den lov revideret i næste samling. Der skal også en meget stor portion held til. Der er al udsigt til – hvis ikke vi får valg i foråret – at næste folketingsår ikke forløber uden valg, og vi har før set, hvor besværligt det er at få denne meget komplicerede lov igennem folketingset.

Jeg må derfor sige, at hvis dette forslag ikke bare i sine intentioner, men også i sin praktiske udformning er velbegrunder, så ser jeg ingen grund til at vente på noget, der måske kommer om et år, måske om to, måske om tre. Jeg fremdrog forleden dag under behandlingen af et forslag om ændringer i navneloven eksempler på et tilsagn, jeg havde fra den daværende kulturminister om noget, der skulle ske i løbet af et år eller to. Det er nu 4-5 år siden, netop fordi den samme lov, biblioteksloven, stadig væk ikke er blevet revideret. Det kan ske om og om igen. Så afgørende for, om dette bør ske nu eller senere, er, om det er rimeligt, at det sker.

Jeg kan ikke svare på det her, for det har jeg ikke forstand på, men jeg vil som andre i udvalget interessere mig meget for: er det bedre med radiodækning end med disse aviser? Hvor stor er interessen hos de blinde og svagtseende selv? Hvordan er erfaringerne med de lydavisers, man allerede har? Skal det ligge hos stat eller kommuner? Det ser ud til, at et godt eksempel fra staten kan animere nogle kommuner. Sådanne nogle ting skal vi have på det rene, og viser det sig så, at det er et godt forslag, skal vi ikke nøjes med at stille den gruppe af handicappede noget i udsigt til et eller andet tidspunkt, som vi dog ikke kan love dem noget om.

Vi vil altså se på forslaget med samme velvilje som de fleste andre partier, og som ministeren også gav udtryk for, men vi vil anbefale ministeren og socialdemokratiet, dersom de spørgsmål, der skal undersøges i udvalget, viser, at det er en rimelig ting at gøre og det alligevel skal komme om et år eller to, da at gøre det nu.

Flygaard (DR):

Jeg skal kort meddele, at retsforbundets stilling til det foreliggende forslag til folketingsbeslutning om et særligt statstilskud til oprettelse af lokale lydavisers for blinde og svagtseende er den, at vi gerne med velvilje vil se på det foreliggende beslutningsforslag og medvirke til en praktisk gennemførelse af det.

Ingerlise Koefoed (SF):

Må jeg først lige på fru Marianne Bentzen-Pedersens vegne sige til formanden, at det, der lød som citater, faktisk ikke var citater. Det var fiktion. Det var eksempler på, hvordan blinde kan have svært ved at orientere sig i, hvad der sker i lokalsamfundet, og hvad der står i de lokale aviser.

Jeg vil gerne allerførst takke for den sympati, der er vist dette forslag både fra socialdemokratiets side – selv om socialdemokratiet ikke havde så forfærdelig meget at have den sympati i – og fra de andre partier, som har lovet forslaget en velvillig behandling og vist det stor interesse.

Det er selvfølgelig rigtigt, som ministeren sagde, at ved at fremsætte dette forslag har jeg på en måde villet tage forskud på behandlingen af forslaget til en ny biblioteks-

[Ingerlise Koefoed]

lov. Ministeren mente, jeg skulle være medforfatter til bibliotekskommissionens betænkning, og bibliotekskommissionen har jo udtalt sig om denne sag. Det er rigtigt nok, at jeg i min egenskab af sekretær for bibliotekskommissionen har skrevet i hvert fald en hel del af de ord, som står i kommissionsbetænkningen, men dermed er ikke sagt, at jeg er tilfreds med alle de forslag, der står i kommissionsbetænkningen. Jeg mener netop, at det forslag, der står om et ekstra tilskud til litteraturforsyning af blinde og svagsynede, er et alt for svagt udformet forslag og også et for svagt økonomiseret forslag.

Jeg mener ligesom fru Marianne Bentsen-Pedersen før, at vi ikke kan blive ved med at vente. Biblioteksloven har været under revision i masser af år. Man har i øvrigt undervejs ændret lidt på biblioteksloven. Man har ændret på statsrefusionen i nedadgående retning. Man har indsat en beslutning om en dispositionssum til hjælp til særligt betrængte kommuner, hvis biblioteksvæsen har været dårligt udbygget. Det vil altså sige, at man, selv om en lov er under revision, godt undervejs kan tillade sig at ændre lidt hist og her på lovens indhold. Det mener jeg også vi burde gøre på dette område.

2 mill. kr. årlig som et særligt statstilskud er ganske få penge i forhold til alle de penge, vi i øvrigt anvender herinde fra folketinget, og jeg mener faktisk, at man også fra ministerens og fra socialdemokratiets side burde være indstillet på at gøre en indsats nu for disse mennesker.

Hr. Søren Hansen talte noget om, at man skulle se dette i sammenhæng med den forestående revision. Jeg ved snart ikke. Hvert eneste forslag, der indgår i bibliotekskommissionens betænkning, er jo set fra nogens synspunkt et meget vigtigt forslag. Ingen kan vel forestille sig, at alle forslag bliver gennemført. Alligevel vil der vel til sin tid blive en eller anden sammenhæng i den bibliotekslov, vi får – om ikke andet så den sammenhæng, at man altså ikke fik gennemført ret meget. Jeg mener sagtens, at man kan rive et enkelt forslag ud og vedtage det nu.

Hr. Søren Hansen talte om lokalradioen og lokalradioens betydning. Det er rigtigt, at lokalradioen kan spille en stor rolle, men trods alt er lokalradioen stadig væk en regionalradio, og det vil være meget begrænset, hvilke oplysninger om nærområdet, om nær-

samfundet, lokalradioen vil kunne indeholde netop af interesse for den blinde og svagsynede, som bor dér, hvor tingene sker, og hvor han eller hun er interesseret i en bedre orientering.

Fru Mette Madsen talte om, at det måske var lidt snævert her at tale om lydavisere. Det er jeg enig i, men der er i de senere år sket en vækst på området lydbøger. Vi har ikke nær lydbøger nok til de blinde og svagsynede, men vi har fået flere lydbøger, end vi havde før, og vi får forhåbentlig flere og flere lydbøger i årene, der kommer. Folkebibliotekerne er vant til at købe lydbøger, og de er indstillet på at købe lydbøger, og flere og flere forlag er gået i gang med en produktion af dette meget vigtige litterære materiale for de blinde og svagsynede.

Det er lydavisen, vi mangler. Det er lydavisen med den helt nære, den helt lokale information, der er brug for, og det er den, jeg synes vi her burde kunne enes om at fremme, uanset om bibliotekslovrevisionen sker til næste år, til næste år igen eller om 20 år, eller hvornår den sker. Vi kan ikke vente med alting; vi kan ikke vente med at gøre nogle skridt for i hvert fald en lille smule at ligestille nogle af de handicappede.

Jeg synes i og for sig, når man tænker på, at 1981 er erklæret som handicapår, at det ville være meget fint, hvis vi kunne starte det handicapår med at have vist vores velvilje og have givet dette lille og særlige statstilskud til informationsvirksomheden for blinde og svagsynede.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af: